

ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ

ปภิต เกียรติประดับ¹

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุและศึกษาสภาพปัญหาต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการให้บริการของธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ รวมถึงมาตรการและแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการคุ้มครองผู้รับบริการและผู้ให้บริการและควบคุมมาตรฐานในประกอบธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเอกสาร โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายของในประเทศและต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า การประกอบธุรกิจดูแลผู้สูงอายุสถานรับดูแลผู้สูงอายุเป็นธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญในระบบสุขภาพผู้สูงอายุและมีแนวโน้มว่าจะมีความสำคัญมากขึ้นในอนาคต รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐในการส่งเสริม สนับสนุนการให้บริการด้านสุขภาพ ซึ่งรวมถึงบริการดูแลผู้สูงอายุด้วย โดยสภาพของการประกอบธุรกิจดูแลผู้สูงอายุต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการดูแลเป็นการเฉพาะ และเป็นกิจการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพซึ่งรับบริการได้ใช้กฎหมายกำหนดมาตรฐานของการประกอบธุรกิจนี้เป็นสิ่งสำคัญ กฎหมายไทยปัจจุบันยังกำกับการดูแลไม่สามารถปรับใช้ได้เหมาะสม และไม่สามารถคุ้มครองผู้รับบริการได้อย่างเพียงพอ ขาดประสิทธิภาพ และผู้สูงอายุบางส่วนไม่อาจเข้าถึงการให้บริการได้ โดยหน่วยงานเอกชนเข้ามาให้บริการกับผู้สูงอายุที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ทั้งในการดูแลผู้สูงอายุโดยองค์กรเอกชนทั่วไป เช่น การรับดูแลผู้สูงอายุ เข้าดูแลในสถานประกอบ และการจัดพนักงานตามบ้านพัก ด้วยเหตุที่ธุรกิจเกิดขึ้นใหม่ส่งผลให้เกิดปัญหาการบังคับตามกฎหมายบทบาทของหน่วยงานภาครัฐในการควบคุม กำกับ ดูแล มาตรฐานการให้บริการ รวมถึงข้อสัญญา โฆษณา และบทลงโทษทางละเมิดและอาญา ที่เป็นมาตรการในควบคุมภาคเอกชนในการเข้ามาดำเนินธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ โดยหลักแล้วเกิดจากไม่มีกฎหมายเฉพาะ และขณะเดียวกันกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมถึงการประกอบธุรกิจลักษณะเช่นนี้ ฉะนั้นเพื่อให้ปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้ไขจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะมีกฎหมายเฉพาะ เพื่อสนับสนุน รองรับ การทำธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุให้มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานสากล และนำไปสู่การพัฒนาเป็นเกณฑ์มาตรฐานประเทศไทยต่อไป

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันมีมากกว่า ร้อยละ 17 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ โดยมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 10 - 20 ของประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Super aged society) ซึ่งหมายถึง

¹ นักศึกษาในหลักสูตรคณะนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การมีส่วนร่วมประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด² ซึ่งปัจจุบันสภาพสังคม ของประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากในอดีตสภาพครอบครัวจะอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย อันประกอบด้วย พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก หลาน ลูก ป้า น้า อา อยู่ร่วมกัน มีการเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในครอบครัว แต่ปัจจุบันครอบครัวไทยมีแนวโน้มมีขนาดเล็กลงหรือเป็นครอบครัวเดี่ยว มากขึ้น ประกอบกับสถานะการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมมีอยู่ค่อนข้างสูง จึงทำให้สมาชิกในครอบครัวต่างแยกย้ายจากกัน เพื่อหางานทำในเมืองใหญ่จึงทำให้ค่านิยมเกี่ยวกับการมีครอบครัวขยาย หรือมีแนวความคิดที่แต่งงานช้าลง และนิยมอยู่เป็นโสดเพิ่มมากขึ้น หรือบางครอบครัวเมื่อแต่งงานแล้วก็ยังไม่นิยมมีลูก ทำให้อัตราการเกิดของประชากรไทยลดลงอย่างต่อเนื่อง จนทำให้จำนวนเด็กที่เกิดใหม่ลดลงจนไม่สามารถทดแทนอัตราการเป็นพ่อแม่ได้ รวมทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความก้าวหน้าทางการแพทย์ทำให้อัตราการเสียชีวิตน้อยลง เมื่อสมาชิกในครอบครัวต่างแยกย้ายกันทำงานหารายได้นอกบ้าน หรือไปทำงานหารายได้ในเมืองใหญ่เพื่อแสวงหารายได้สำหรับเลี้ยงดูครอบครัว หรือกรณีลูกหลานแยกครอบครัวออกไป บางคนไปแล้วไม่กลับมาเหลียวแลบุพการีในครอบครัว

จากสถานะสังคมดังกล่าวประกอบกับความต้องการบริการดูแลผู้สูงอายุจากตัวของผู้สูงอายุเองหรือจากครอบครัวของผู้สูงอายุ จึงทำให้ภาคเอกชนมองเห็น โอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นซึ่งธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งปัจจุบันธุรกิจดังกล่าวกำลังเติบโตขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก และอันเนื่องจากครอบครัวไม่มีเวลาดูแลผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพังขาดผู้ดูแล ประกอบกับผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีความสามารถในการดูแลตนเองลดลงมีอาการป่วยเรื้อรัง หรือไม่สามารถช่วยเหลือดูแลตัวเองได้อีกทั้งผู้ดูแลในครอบครัวบางรายไม่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านการดูแล ด้านการพยาบาลด้านการกายภาพบำบัดซึ่งผู้สูงอายุบางรายต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด 24 ชั่วโมง จากสภาพปัญหาเหล่านี้หากครอบครัวของผู้สูงอายุไม่สามารถจัดการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านได้เอง จึงต้องพึ่งพาหนทางอื่นในการดูแลผู้สูงอายุ ดังกล่าว ซึ่งนับว่า ธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุกำลังมีแนวโน้มได้รับความสนใจจากผู้สูงอายุหรือครอบครัวของผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น แต่ด้วยเอกชนซึ่งเป็นผู้ดำเนินการดูแลผู้สูงอายุบางรายมักแสวงหาผลกำไรด้วยวิธีการดำเนินกิจการที่ไม่สุจริต เช่น เอาเปรียบ มีเจตนาที่หลอกลวงเอาเงินหรือทรัพย์สินจากผู้สูงอายุหรือครอบครัวผู้สูงอายุโดยไม่มีจิตสำนึก ประกอบกับ การไม่มีมาตรการทางกฎหมายสำหรับการใช้ในการกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจดังกล่าวของภาคเอกชนจึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ซึ่งมีประเด็นปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุที่นำมาสู่ปัญหาที่ต้องการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับ ไม่มีหน่วยงานภาครัฐใดที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลเป็นการเฉพาะ
2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานในการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ
3. ปัญหาเกี่ยวกับการกำกับดูแลด้านสัญญาและโฆษณา
4. ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษทางละเมิดและทางอาญา

²กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, คู่มือพัฒนาธุรกิจบริการผู้สูงอายุสู่เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการบริการจัดการธุรกิจ, (นนทบุรี : กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2561), หน้า 1.

จากปัญหาที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาประวัติ ความเป็นมา ความหมาย ลักษณะ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ และแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแล การดำเนินธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุในสถานบริการของเอกชน และอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐของประเทศไทย และของต่างประเทศ มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลเกี่ยวกับมาตรฐานในการดำเนินกิจการการทำสัญญา และการโฆษณา เพื่อคุ้มครองผู้รับบริการจากฝ่ายผู้ให้บริการ มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษทางละเมิดและการลงโทษทางอาญา เพื่อเสนอข้อคิดเห็นจากผลการศึกษาเป็นแนวทางในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ความหมาย ลักษณะ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจและแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐมีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทยและของต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลมาตรฐานในการประกอบธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ การทำสัญญา และการโฆษณา
4. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการลงโทษทางละเมิดและการลงโทษทางอาญา
5. เพื่อเสนอข้อคิดเห็นจากผลการศึกษาเป็นแนวทางในการแก้ไขหรือเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต

3. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาอิสระนี้ ได้ศึกษาถึงกฎหมาย บทความ หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุโดยไม่รวมถึงธุรกิจโรงเรียนสอนผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งไม่ได้เป็นการให้บริการดูแลผู้สูงอายุโดยตรง และไม่รวมถึงการให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่ดำเนินการ โดยภาครัฐและภาคเอกชนที่ไม่ได้แสวงหากำไร การศึกษานี้จะศึกษากฎหมายที่ใช้ในการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้รับบริการแต่ไม่รวมถึงกฎหมายที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพ ซึ่งเน้นการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอำนาจและหน้าที่ ของรัฐในการกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และกฎหมายเฉพาะ ได้แก่ พระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติสถานพยาบาล พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ลักษณะละเมิดและประมวลกฎหมายอาญา รวมทั้งกฎหมาย กฎ

ระเบียบ คำสั่งอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ คือ ประเทศอังกฤษที่เกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ประกอบเป็นแนวทางในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาศึกษาต่อไป

4. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาอิสระนี้ใช้วิธีการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง หนังสือ คู่มือ บทความ รายงานการวิจัย วารสาร เอกสารหรือความคิดเห็นที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยนำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ หาข้อสรุป และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ

นิยาม “ผู้สูงอายุ” ผู้สูงอายุหรือบางคนเรียกว่า ผู้สูงวัย ซึ่งบ่งบอกถึงตัวเลขของอายุว่า มีอายุ มาก โดยนิยามนับตามอายุตั้งแต่แรกเกิด หรือทั่วไปเรียกว่า คนแก่ หรือคนชรา โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า คนแก่ คือ มีอายุมาก หรือ อยู่ในวัยชรา และให้ความหมายของคำว่า ชรา คือ แก่ด้วยอายุชำรุดทรุดโทรม นอกจากนั้นยังมีการ เรียกผู้สูงอายุว่าราษฎรอาวุโส ส่วนองค์การอนามัยโลก และองค์การสหประชาชาติ ใช้คำในภาษาอังกฤษของ ผู้สูงอายุ ว่า Older Person Or Elderly Person

แนวคิดการบริการและคุณภาพของการบริการ

ปัจจุบันนี้ธุรกิจที่มีการให้บริการมีจำนวนสูงขึ้นมากเป็นผลมาจากช่องทางในการทำธุรกิจที่เปิดกว้าง และเศรษฐกิจที่ขยายตัวมากขึ้น เมื่อมีจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจสูงมากขึ้นก็ย่อมตามมาด้วยการแข่งขันที่สูงขึ้นด้วย ในหลาย ๆ ธุรกิจพยายามหาสร้างหรือปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนเองให้เข้ากับสภาพตลาดที่เป็นอยู่ ณ เวลานั้น ๆ เพื่อให้ธุรกิจของตนเองสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งธุรกิจดูแลผู้สูงอายุก็เป็นหนึ่งในธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง เนื่องจากสถานการณ์ที่ผู้สูงอายุกำลังเพิ่มขึ้นในสังคมทำให้ความต้องการของตลาดมีมาก จนมีผู้ให้ความสนใจในการทำธุรกิจจำนวนมากส่งผลดีแก่ผู้รับบริการเฉพาะผู้รับบริการมีสิทธิเลือกผู้ประกอบการที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ระบบบริการด้านนี้จะเน้นป้องกันโรค³ โดยการนำเอกลักษณ์ทางการตลาดและกลยุทธ์การบริหารมาใช้ในการช่วยในการดำเนินธุรกิจ เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการให้บริการจนผู้ให้บริการมีพึงพอใจอยากกลับมาใช้บริการอีก ด้วยเหตุนี้เองคุณภาพในการให้บริการจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการตัดสินใจของผู้รับบริการ เพราะการให้บริการที่มาตรฐานและคุณภาพทำให้เกิดการให้บริการที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ

³ พรณี จักรวาลวิบูลย์, ความต้องการและการให้บริการแก่ผู้สูงอายุการสำรวจภาคสนามใน กรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 26.

ทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ

การประกอบธุรกิจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาช้านานแล้ว ในช่วงเริ่มแรกที่บุคคลมาอยู่รวมกันเป็นสังคมก็มีความถนัดไม่เหมือนกันบางคนถนัดจับปลา บางคนถนัดปลูกข้าว เป็นต้น ด้วยเหตุที่แต่ละคนถนัดไม่เหมือนกันแต่อยู่ในสังคมเดียวกันจึงเริ่มเกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกัน และกันเพื่อให้ตนเองได้สิ่งที่ต้องการแต่การแลกเปลี่ยนสินค้าที่มีปัญหาในตัวของมันเอง คือ การวัดมูลค่าว่าจะอะไรควรแลกอะไร ได้เท่าไร และปัญหาความต้องการไม่เหมือนกัน เช่น บางคนอยากได้ไข่ก็จะเอาปลาไปแลก แต่คนที่อยากมีไข่อยากได้ปู เป็นต้น ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าธุรกิจหมายถึง การที่ผู้ประกอบการผลิต ซื้อขาย สินค้า หรือบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยหวังที่จะได้ผลกำไร และยอมรับความเสี่ยงในการขาดทุน หรือไม่ได้ผลกำไร ซึ่งมีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกิจในรูปแบบใดก็ตามต่างก็มีเป้าหมายเดียวกัน คือ การได้ผลกำไรเป็นสิ่งตอบแทน แม้กำไรจะเป็นวัตถุประสงค์ของการทำธุรกิจแต่จะมองกำไรเพียงอย่างเดียวไม่ได้ยังมีวัตถุประสงค์อื่นที่ผู้ประกอบการต้องคำนึง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการทำสัญญา

“สัญญา” เป็นนิติกรรมตั้งแต่สองฝ่าย หรือหลายฝ่ายที่สมัครใจตกลงที่จะผูกพันตามกฎหมาย เกิดขึ้นจากการที่คำเสนอ และคำสนองถูกต้องตรงกันเป็นการแสดงเจตนาด้วยการสมัครใจ ตกลงร่วมทำสัญญาต่อกันให้เกิดหนี้ขึ้นเพื่อก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับสิทธิ ดังนั้น หลักเสรีภาพในการทำสัญญา จึงเป็นเกณฑ์ที่นำมาประเทศยอมรับและบัญญัติไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับสัญญา กล่าวคือ สำหรับบุคคลที่มีอายุและความสามารถตามที่กฎหมายกำหนดย่อมจะมีเสรีภาพเต็มที่ในการทำสัญญาและเมื่อได้กระทำการไปโดยอิสระ และด้วยความสมัครใจแล้ว หากสัญญาดังกล่าวไม่ขัดกับหลักความสงบเรียบร้อยประชาชน สัญญานั้นย่อมมีผลสมบูรณ์ เพราะถือว่าตนนั้นได้รู้ถึงจุดเสียเปรียบของตนแล้ว จึงยอมรับที่จะเข้าทำสัญญา ซึ่งหลักเสรีภาพในการทำสัญญา

ทฤษฎีบทลงโทษ

ค่าเสียหายเชิงลงโทษ (Punitive Damages) หมายถึง ค่าเสียหายที่เพิ่มเติมนอกเหนือจากค่าเสียหายที่โจทก์พิสูจน์ได้ โดยมีได้มุ่งข่มขู่ความเสียหายให้แก่โจทก์ แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีพฤติกรรมน่าตำหนิให้เข็ดหลาบจนไม่กล้าที่จะหวนกลับมาทำพฤติกรรมเช่นเดิมอีก และยังมีมุ่งป้องปรามมิให้ผู้อื่น มีพฤติกรรมเช่นเดียวกันนี้อีกในอนาคต⁴ ดังนั้นตั้งแต่ปี 1760 เป็นต้นมา ได้เกิดกฎหมายที่ว่าการกำหนดค่าเสียหายที่เกินไปกว่าค่าเสียหายที่แท้จริงอาจถูกกำหนดขึ้นได้ในคดีละเมิด ซึ่งต่อมาค่าเสียหายเชิงลงโทษได้ปรากฏในคดี อื่น ๆ เช่น คดีข่มขู่ประทุษร้าย ทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ, หมิ่นประมาท เป็นต้น

6. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ

1. มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทย

⁴ ปริญญวัฒน์ ชมแสวก, “ค่าเสียหายเชิงลงโทษในคดีละเมิด”. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550, หน้า 22-23.

การคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศไทยนั้นได้มีการกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งขอยกมากล่าวพอสังเขปดังนี้

1.1 การกำหนด สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ และแนวนโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการดูแลผู้สูงอายุในสถานบริการของเอกชนและผู้รับบริการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

1.2 มาตรการทางกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐมีอำนาจและหน้าที่ในการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ

1.3 มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลมาตรฐานในการประกอบธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ การทำสัญญา และการโฆษณา

1.4 มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลมาตรฐานในการประกอบธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุ บทลงโทษทางละเมิดและทางอาญา

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลธุรกิจสถานรับดูแลผู้สูงอายุของต่างประเทศ

2.1 ประเทศอังกฤษ

7. ปัญหาเกี่ยวกับความเสียหายเกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยกรณีการใช้เลนส์สัมผัส

9. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิดทฤษฎีมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคในสินค้าไม่ปลอดภัยศึกษากรณีในการประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัส รวมถึงศึกษาวิเคราะห์ มาตรการทางกฎหมายภายในประเทศและของต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องในการให้การควบคุมและคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัส อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น โดยเหตุผลประการสำคัญที่ผู้เขียนได้เน้นศึกษากฎหมายของประเทศสำหรับอเมริกา อันเนื่องมาจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีฐานการผลิตเลนส์สัมผัสเป็นจำนวนมาก และมีหลายบริษัทที่ทำการผลิตเลนส์สัมผัส

ปัจจุบันยังพบว่าการประกอบธุรกิจเลนส์สัมผัสโดยเฉพาะการขายเลนส์สัมผัสที่ไม่ได้คุณภาพมาตรฐานยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไปตามท้องตลาดไม่ว่าจะเป็น ห้างสรรพสินค้า ตลาดนัด หรือทางอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะเลนส์สัมผัสแบบแฟชั่นอย่าง บิ๊กอาย และในปัจจุบันยังพบว่าจะมีข่าวจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งทางโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสารหรือสิ่งพิมพ์อื่น ๆ นำเสนอข่าวสารที่ผู้บริโภคได้รับอันตรายหรือความเสียหายจากการใส่เลนส์สัมผัสกันอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายหรือได้รับอันตรายเล็กน้อยจนถึงขั้นรุนแรง เช่น ตาแดง เกิดตุ่มอักเสบบนหนังตา

ด้านใน เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะมีการรักษาได้ทันทั่วทั้งที่ แต่ก็ยังมีผลต่อดวงตาในระยะยาวต่อไป ทำให้ประสิทธิภาพในการมองเห็นลดลง และนับวันยิ่งเพิ่มจำนวนผู้เสียหายมากขึ้นอันเนื่องมาจากการเข้าถึงช่องทางการเลือกซื้อหาได้ง่ายขึ้นไม่ว่าจะเป็นตามตลาดนัด ร้านค้าแผงลอย ตามศูนย์การค้าต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการขายผ่านอินเทอร์เน็ตในเว็บต่าง ๆ ที่มีการโฆษณากันอย่างแพร่หลาย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จึงเป็นตัวชี้วัดหรือสะท้อนให้สังคมไทยได้เห็นว่า สาเหตุที่ยังมีผู้ประกอบการธุรกิจเลนส์สัมผัสที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายยังคงเห็นแก่ตัวเอาเปรียบผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นขายเลนส์สัมผัสที่ไม่ได้คุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ขายของเลียนแบบ อีกทั้งในแง่คุณสมบัติผู้ขายเลนส์สัมผัสยังขาดความรู้ความชำนาญในการแนะนำการใช้ การรักษาที่ถูกต้อง เป็นต้น นั่นเป็นเพราะประเทศไทยยังมีช่องว่าง และขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง แต่ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุประการใดเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น ก็จำเป็นจะต้องมองหาวิธีการเยียวยาผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายควบคู่กันไป ด้วยการป้องปรามและควบคุมการประกอบการธุรกิจเลนส์สัมผัสดังกล่าว เช่น แนวทางฟ้องร้องคดี แนวทางเพื่อเยียวยาความเสียหาย ที่ควรให้ผู้บริโภคไม่ตกอยู่ในฝ่ายที่เสียเปรียบมากเกินไป ให้ได้รับการเยียวยาตามสมควร

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ควรเพิ่มเติมให้เลนส์สัมผัสเป็นเครื่องมือแพทย์ที่ผู้ขายต้องได้รับอนุญาตการขายโดยประกาศออกเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข ควรออกกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่องเลนส์สัมผัสเพิ่มเติมโดยอาศัยอำนาจตามความที่ในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (1) และมาตรา 6 (3) ข้อความดังต่อไปนี้ “ให้เลนส์สัมผัสเป็นเครื่องมือแพทย์ที่ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า หรือผู้ขายต้องได้รับอนุญาต” เพื่อเป็นการควบคุมผู้จำหน่าย

2.2 ควรเพิ่มเติมการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพของสถานประกอบการการขายเลนส์สัมผัสโดยออกประกาศเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข

กฎหมายได้ออกมาควบคุมผู้ขายในอนาคตว่า ต้องได้รับใบอนุญาตการขาย แต่หากยังมีสถานที่ขายไม่เป็นหลักแหล่งย่อมขาดความน่าเชื่อถือ ผู้ซื้อย่อมสงสัยในคุณภาพและมาตรฐานของเลนส์สัมผัสอยู่เช่นเดิม จึงสมควรให้กำหนดเพิ่มเติมเป็นกฎกระทรวงสาธารณสุข เรื่องเลนส์สัมผัสอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 โดยกำหนดว่า “ผู้ขายเลนส์สัมผัสต้องขออนุญาตและแจ้งจดทะเบียนสถานประกอบการขายตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในกฎกระทรวง” เพื่อให้สถานที่ขายเป็นหลักแหล่งและมีความน่าเชื่อถือ อีกทั้งเป็นการสะดวกต่อ

พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐในการควบคุม ตรวจสอบสถานที่ขายเหล้านี้ให้มีคุณภาพมาตรฐาน จัดเก็บเงินสัสม์สก่อนออกจำหน่ายได้ถูกต้อง

2.3 ควรเพิ่มเติมการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพเลนส์สัมผัส ควรให้เลนส์สัมผัสมีการทดลองและประเมินคุณภาพเทคโนโลยีโดยออกประกาศเป็นกํากระทรวงสาธารณสุข ควรออกกฎกระทรวงสาธารณสุขเรื่องเลนส์สัมผัส เพิ่มเติมอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (8) กําหนดให้ “เลนส์สัมผัสที่เป็นเครื่องมือแพทย์ ต้องมีการประเมินเทคโนโลยี เพื่อให้การใช้เครื่องมือแพทย์ดังกล่าวเป็นไปอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาทางด้านสุขภาพของประชาชนและสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ”

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 (1).

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 115 (ตอนที่ 15 ก), (2541, 24 มีนาคม), หน้า 1.

พระราชบัญญัติเครื่องมือแพทย์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 (ตอนที่ 40 ก), (2560, 6 เมษายน), หน้า 1-3.

วิชญ์ เครื่องงาม. คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยนให้ พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2549.

ศุภชัย โชติบุตร. โลกหลังเลนส์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เมดิคัล มีเดีย, 2550.

สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ. ร่างกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยกับผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง, วารสารนิติศาสตร์, เล่มที่ 33 ฉบับที่ 4, (ธันวาคม), 2546, หน้า 696-697.

สุขุม สุภณิย์. คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

อาคม เจตะพลิน. “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมธุรกิจการขายเลนส์และเลนส์สัมผัส.”

วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

Article 570.

Article 415.

Article 416.